

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Edelleen hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Hyvinvointialueen valtuusto on 14.8.2023 § 69 päättänyt palveluverkon kehittämisen periaatteista. Kuitenkin jo keskiviikkona 16.8.2023 on julkistettu aluehallituksen esityslista, jossa on ollut valmistellut vastaanottopalveluiden sekä työikäisten sosiaalipalveluiden palveluverkkoselvitys (§ 206) sekä vuodeosastojen paikkatarveselvitys (§ 207). Selvitykset on tuotu julkisuuteen kovalla kiireellä, eikä tässäkään vaiheessa kunnilta ole pyydetty erillistä lausuntoa. On myös huomioitava, että kuulemistilaisuuksia järjestetään vain harvoilla paikoilla, joihin ei huonosti joukkoliikennettä omaavalla maaseudulla ole mahdollista välttämättä osallistua. Tilaisuuksien striimaus ei ole sama, kuin paikalla oleminen ja vanhempi ikäryhmä ei osaa käyttää digitaalisia laitteita niin, että pääsisi näkemään striimauksen.

Pirkanmaan hyvinvointialueen valtuusto on 5.12.2022 § 128 hyväksynyt hyvinvointialueen strategian vuosille 2023-2025, jonka kärkiteemoina ovat ”Tärkeintä Ihminen”; ”Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut”; ”Hyvinvoivat työntekijät” sekä ”Yhdessä yhteentoimiva hyvinvointialue”.

Aluehallituksen 21.8.2023 pitämään kokoukseen on valmisteltu vuodeosastojen paikkatarveselvitys (§ 207). Valmistelussa on selvästi unohdettu hyvinvointialueen strategian painopistealueet.

Kuhmoisten osalta voidaan todeta, että esitys vuodeosaston lakkauttamisesta sotii ensinnäkin kärkiteemaa ”Tärkeintä ihminen” vastaan, jossa todetaan, että tavoitteena on erinomainen asiakaskokemus ja saavutettavat palvelut sekä asukkaat ja henkilöstö osallistuvat palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen.

Hyvinvointialue on määritellyt operatiiviseksi tavoitteeksi, että palvelutoiminta perustuu tarpeeseen, näyttöön ja tutkittuun tietoon. Nyt tehdyissä selvityksissä on ristiriitaisuuksia sekä väärää tietoa, joka on omiaan aiheuttamaan epäluottamusta selvitysten luotettavuuteen. Kuhmoisten osalta vuodeosaston palveluverkkoselvityksessä tilojen kuntoluokaksi oli aluksi merkitty KL1. Nyt luokka on nostettu tasolle KL4. Kuhmoinen on panostanut viime vuosina runsaasti kyseisten tilojen remontointiin. Tilat ovat tällä hetkellä uutta vastaavassa kunnossa.

Palveluverkkoselvityksessä koko itäisen Pirkanmaan alueella ei ole jatkossa tarjolla lainkaan vuodeosastopalvelua.

Yksi Pirkan strategian kärkiteemoista on yhdenvertaiset palvelut, mutta suunniteltu vuodeosastojen palveluverkko ei ole tasapuolinen Pirkanmaan asukkaille. Länsi-Pirkanmaalle valtatie 3:n varrelle olisi jäämässä kolme vuodeosastoa: Parkanoon, Hämeenkyröön ja Ylöjärvelle.

Suunnitelman mukaan Kuhmoisten vuodeosasto suljetaan vuoden 2024 aikana ja Pirkkalan, Oriveden ja Mänttä-Vilppulan vuodeosastot suljettaisiin vuosina 2026–2030. Sulkujen vuoksi tarvitaan korvaavaa lisätilaa jäljelle jääviin toimipisteisiin. Tämä edellyttää lisärakentamista tai muussa käytössä olevien tilojen muuntamista osastokäyttöön soveltuviksi.

Vuodeosaston lakkautuksessa on kuntalaisten näkökulmasta kyse erittäin merkittävästä päätöksestä. Pirhan tekemä päätöksen vaikutusten arviointi on täysin riittämätön. Vaikutusten arviointi tulee tehdä kunta-/aluekohtaisesti.

Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida muun muassa vaikutuksien kasaantuminen, maantieteellisten etäisyyksien lisäksi joukkoliikenteen toimimattomuus sekä taloudelliset vaikutukset muulle yhteiskunnalle (mm. Kelan maksamat matkakorvaukset, Kela-taksien saatavuus erityisesti reuna-alueilla, kuntiin jäävät tyhjat kiinteistöt, investointikustannukset).

Pirhan selvityksen mukaan tarkennettavia asioita ovat toimitilat, muiden palvelulinjojen ristiin tarkastelu, kokonaiskustannuksien tarkastelu sekä henkilöstön ja asukkaiden näkemykset. Vuodeosaston osalta selvityksissä luotetaan vain suuruuden ekonomiaan. Kuitenkin resistentit sairaalainfektiot ovat aina vain yleisempiä, jolloin kaikkien potilaiden keskittäminen harvempiin ja suurempiin yksiköihin lisää myös haasteita sairaalainfektioiden kanssa. Lisäksi pienemmät yksiköt ovat asiakkaan näkökulmasta inhimillisempiä, jolloin myös hoitotulokset ovat usein tehokkaampia. Nämä asiat tulee todellakin selvittää myös kunta-/aluekohtaisesti ennen sitovaa päätöksentekoa siitä, mihin kuntiin vuodeosastot sijoittuvat.

Kuhmoisten kunnanhallituksen näkemyksen mukaan edellä esitetyt asiat tulee selvittää ennen päätöksentekoa. Myös päätöksen vaikutusten arviointi tulee tehdä tarkemmalla kunta-/aluekohtaisella tasolla, jotta hyvinvointialueen päättäjillä on käytössään oikeat ja asianmukaisesti tiedot, kun he tekevät erittäin merkittävästi kuntalaisten elämään ja kuntien elinvoimaan vaikuttavan pitkäkestoisen ja historiallisen päätöksen sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkosta.

Päätöksentekoa varten täytyy päättäjillä olla käytettävissään tarkemmat tiedot siitä, mitä jalkautuvilla palveluilla käytännössä tarkoitetaan ja mikä on niiden sitova palvelulupaus esim. tarpeenmukaisen saatavuuden suhteen.

Näemme, että palveluverkkoselvityksessä on paljon hyviäkin uudistuksia, kuten kotisairaalatoiminnan laajentaminen koko Pirkanmaalle sekä digitaalisten ja jalkautuvien palvelujen kehittäminen.

Kuhmoisissa on hyvä ikäihmisten asumispalveluyksikkö eli Päijänne-koti. Tämän lisäksi, kun huomioidaan, että Kuhmoisten yli 65-vuotiaiden määrä on Pirkanmaan korkeimpia, on tarve vuodeosastolle ilmeinen.

Kuhmoisissa on lisääntyvä tarve tehostettuun palveluasumiseen. Kuhmoisten kunnanhallitus esittää, että jos vuodeosasto vastustuksesta huolimatta päätetään lakkauttaa, valjastetaan

siitä vapautuva henkilöstöresurssi tehostetun palveluasumisen paikkojen ylläpitoon ja lisäämiseen. Kuhmoisten kunta on rakentanut terveysasemalle sekä Päijänne-kodille tehostetun palveluasumisen huoneita, joissa osa palveluasumispaikoista on henkilöstöpulan takia täyttämättä. Tällä hetkellä vuodeosastolla on asiakkaita, joiden oikea palveluyksikkö olisi tehostettu palveluasuminen.

Kuhmoisten kunta esittää Pirhan aluevaltuustolle, että vuodeosaston mahdollisesta lakkauttamisesta vapautuvia henkilöstöresursseja käytetään tehostetun palveluasumisen lisäämiseen. Kunta haluaa vahvistaa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa ja yhdessä ja yhteistyössä suunnitella Kuhmoisten ikäihmisille räätälöityjä palveluita.